

Tarihsel süreçte spor, siyaset ve milliyetçilik ilişkisi

Gülcan TEKİN¹

¹Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ağrı, Türkiye

Derleme Makale/Review	DOI: 10.5281/zenodo.8353220	
Gönderi Tarihi/Received: 25.04.2023	Kabul Tarih/Accepted: 30.08.2023	Online Yayın Tarihi/Published: 20.09.2023

Öz

İkincil kaynaklardan elde edilen bilgilerin tarihsel bağlamda rapor edildiği nitel yöntemde yapılan bu çalışmanın amacı bir kurama ulaşmak, gerçeği bulmak veya genellemeler yapmak değildir. Asıl amaç spor, siyaset ve milliyetçilik arasındaki ilişkiyi mevcut literatüre dayanarak tarihsel olaylar üzerinden daha somut bir şekilde açıklamaktır. Çok eski medeniyetlerde karşımıza çıkan ilkel spor, belli bir dönemden itibaren organize olmuş ve modern spor kimliğine bürünmüştür. Spor; modernite sonrasında anlam, kullanılan araçlar ve çeşitlilik açısından birçok değişikliğe uğramasına rağmen sporun siyasetle ilişkisi bağlamında hem ilkel hem de modern uygulamalarında sürekliliğini ve geçerliliğini korumuştur. Bunlardan en göze çarpanı spor yoluyla milliyetçilik ve ulus devlet inşasıdır. Mevcut literatür ulusların spor ve milliyetçilik arasındaki bağlantının gayet farkında olduklarını, birçok ulusal ve uluslararası amaç için bunu etkili bir biçimde kullanmaya çalıştıklarını açıkça yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, ulus-devlet, tarih, vatanseverlik, emperyalizm

The relationship between sports, politics, and nationalism in the historical process

Abstract

The purpose of this study, which is carried out in the qualitative method in which the information obtained from secondary sources is reported in the historical context, is not to reach a theory, find the truth or make generalizations. The main purpose is to explain the relationship between sports, politics, and nationalism in a more concrete way, based on the existing literature, through historical events. Primitive sport, which appeared in ancient civilizations, has been organized since a certain period and has assumed the identity of modern sport. Although sport has undergone many changes in terms of meaning, tools, and diversity after modernity, it has preserved its continuity and validity in both primitive and modern applications in the context of the relationship of sports with politics. The most prominent of these are nationalism and nation-state building through sports. Existing literature clearly reflects that nations are well aware of the link between sport and nationalism and are trying to use it effectively for many national and international purposes.

Keywords: Politics, nation-state, history, patriotism, imperialism

Sorumlu Yazar/ Corresponded Author: Gülcan TEKİN E-posta/ e-mail: hankuzi@gmail.com

The Extended English Abstract is located the end of the Article.

GİRİŞ

Spor diğer tarihsel süreçleri yansıtan veya gösteren bir olgu değildir; kendi içinde anlam doludur, dünyayı tanımamızı sağlayan bir dildir, bir anlam sistemidir. Antik Yunan'dan beri insanlık tarihinin bir parçası olan spor özellikle 20. yüzyıldan itibaren küresel bir olguya dönüşmüştür. Sadece vatandaşların değil devletlerin de önemli bir bileşeni haline gelen spor; mücadele, zafer ve mağlubiyet, sevinç ve keder gibi deneyimlerle ortak bir kimliğin oluşumuna ve meşrulaştırılmasına katkıda bulunmuştur.

Antik Yunan ve Roma düşünürleri sporu daima siyaset bağlamında tartışmış, Yunan filozofları sporu, din ve yurttaşlıkla sıkı sıkıya bağlı ahlaki bir sorumluluk olarak görmüştür (Will, 1990). Roma Dönemi'nde kolezyumda gerçekleştirilen gladyatörler dövüşleriyle spor; yürek burkan ve kanlı bir gösteri aracı olmuş, kolezyum bir spor sahasından öte siyasi bir tiyatroya dönüşmüştür (Brichford, 1999). Ayrıca spor, bayrakların sallanmasından ulusal marşın söylenmesine kadar, grup kimliklerinin ifade edilmesine katkıda bulunan zengin bir ritüel ve sembolizmi doğurmuştur (Mangan, 1995).

Spor ile yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası ve emperyal kimliklerin inşası arasında ilişkiler bulunmaktadır (Tomlinson & Young, 2011). Sporun, endüstriyel kapitalizmden sonra belki de ikinci sırada yer alan küresel bir olay olduğu ileri sürülmüştür (Mcdevitt, 2008). Bu nedenle araştırmacıların çoğu sporun yayılmasını sömürgeciliğin bir parçası veya kültürel emperyalizmin bir biçimi olarak incelemiştir (Winch, 2010). Diğerlerinin yanı sıra futbol, kriket, ragbi ve çim hokeyi gibi çeşitli spor dallarının Avrupa'dan Afrika'ya, Karayipler'e ve dünyanın diğer bölgelerine yayılması, emperyal güçlerin çoğu tarafından yerli halkı medenileştirmenin bir yolu olarak kabul edilmiştir (Yamada, 2009). Bu durumların olumlu etkisinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Doğan ve ark., 2021). Spor olimpiyatlar bağlamında 'sözde' evrensellik siyaseti üzerine başlatılmış olsa da örneğin Güney Afrika'yı ayırtırmak ve ülkenin sosyal yapısında büyük bir değişim yaratmak amacıyla ırkçılığa dayanan bir siyasete hizmet etmiştir (Mondal & Bandyopadhyay, 2022). Bu açıdan bakıldığında spor hem çatışma hem de ortaklık alanı haline gelmiştir (Hill, 2006) ve hiçbir kültürel olay; grupları, bölgeleri ve ulusları uzaktan bile olsa spor kadar birleştirip aynı zamanda bölmemiştir (Young ve ark., 2011).

Spor ve siyaset arasındaki ilişki ağırlıklı olarak futbol ve olimpiyatlar üzerinden açıklanmaya çalışılsa da normal yaşamın sosyal sorunlarının sporda da görülmesi nedeniyle sporun gerçekten siyasi yönünün mevcudiyeti kabul edilmiş (Gardiner & Welch, 2001),

sporun sosyal bir boşlukta gerçekleşmediği, genel anlamda siyasetle simbiyotik ilişki içinde olduğu ileri sürülmüştür (Mcgrath, 2013). Spor ve siyaseti bağdaştırmayanlar olsa da onları iki ayrı dünya olarak birbirinden tamamen ayırmak mümkün gözükmemektedir. Aslında modern spor nadiren siyasetten bağımsız olmuştur. Allison (1993), sporun 'siyasetin altında veya üstünde' olduğu fikrinin artık sürdürülebilir olmadığını belirtmiştir.

Sporda siyasi tarafsızlık ilkesine bağlı kalmak, sporun toplumun özellikleriyle ilişkili olmadığını kabul etmek anlamına gelir çünkü tarafsızlık görüşü profesyonel sporda siyasi, ekonomik ve sosyal reformun yeri olmadığı mesajını verir (Gibson & Pattison, 2014). Sporun her yerde ve her zaman siyasi olduğu iddiası (Cha, 2013) ise çok abartılı ve temelde sporun toplumdaki önemini ve değerini gözden kaçırmış olabilir ki Ilann (2008), futbolun Latin ve Hispanik topluluklar arasında en önemli serbest zaman etkinliği işlevini yerine getirirken oradaki geniş insan topluluklarının geçmiş ve mevcut kültürleri arasında bağlantı sağladığını vurgulamıştır. Kaufman & Wolff (2010), sporun katılımcı demokrasiyi teşvik etmede önemli rol oynayabileceğinin altını çizmiştir. Marksist bakış açısı sporu; işçi sınıfını hayatlarını etkileyen gerçek ekonomik sorunlardan uzaklaştıran bir uyuşturucu olarak nitelmiş; yabancılaşmayı teşvik ettiği, sınıf bilincini azalttığı ve insan potansiyellerini reddettiği için eleştirmiştir (Weed, 2017). Sporun bir şekilde 'gerçek dünyadan' türetilen kural ve düzenlemeleri içerdiğini ileri süren Horne, Tomlinson ve Whannel (1999), sporun siyaseten kullanılabilir kaynaklarıyla ulus inşası ve uluslararası imaj oluşturmayı teşvik edebileceğini belirtmiştir. Kısaca ifade etmek gerekirse siyaset ve spor arasındaki karşılıklı ilişki hem siyasette spor temaları hem de sporda siyasi temalar ortaya çıkarmıştır (Wenner, 1989).

Dunning (1999) tarafından ortaya atılan 'spor önemlidir' iddiası sosyal bilimler alanında geniş kabul görmüştür. Modern sporun ekonomik, kültürel ve siyasi alanlardaki küresel bağlantılarını ve sosyal etkilerini yansıtan bu makbuliyet; onu, kimlik sergilemeyi sağlayan ve kolaylaştıran bir kaynak haline getirmiştir (Maguire ve ark., 2002). Yine de spor; yarı özerk sosyal bir kurum veya kendi kendine yeten bir tür alt sistemden ziyade belirli bir toplumsal ve tarihsel ortam içinde yer alan gündelik hayatın ve popüler kültürün kurucu unsuru olarak anlaşılmalıdır (Tomlinson 2005). Spor bu yönüyle kimlik siyasetinin basit bir yansıması değildir; kimliklerin toplumsal olarak inşa edilmesinde de etkilidir. Ayrıca küresel sporun enerjisini ve cazibesini, kimlik farklılıklarının üretilmesinden ve vurgulanmasından aldığı öne sürülmüştür (Rowe, 2006). Bu açıdan spor ve milliyetçilik, modern dünyadaki en duygusal

konulardan biridir ve aralarındaki bağ geçmişte olduğu gibi halen çok güçlüdür (Bairner, 2001).

İkincil kaynaklardan elde edilen bilgilerin tarihsel bağlamda rapor edildiği bu nitel yöntem ve tarihsel süreç modellenmiş çalışmanın amacı bir kurama ulaşmak, gerçeği bulmak veya genellemeler yapmak değil; spor ve milliyetçilik arasındaki ilişkiyi mevcut literatüre dayanarak tarihsel olaylar üzerinden daha somut bir şekilde açıklamaktır. Tarihsel süreç araştırma modeli, belli bir konudaki tarihsel olay ve gelişmelerin çok daha eksiksiz bir şekilde anlaşılmasını sağlar (Schutt, 2004). Bu konu elbette her araştırmacı tarafından incelenebilir ve aynı belgelerden tecrübe veya düşünce tarzına göre farklı yargılar çıkarılabilir. Nitel yöntemle yapılan çalışmaların sonuçları eleştiriye her zaman açık olduğuna göre; bu çalışma sonucunda ulaşılan yorum ve yargılar; farklı bir kültüre, inanca, değer ve normlara sahip başka araştırmacı veya okuyucuların tartışmasına açıktır.

Spor ve milliyetçilik ilişkisi

Hobsbawm (2001), milliyetçilik üzerine yaptığı çalışmada ‘milyonlarca kişilik hayali topluluğun on bir kişiden oluşan bir futbol takımı halinde daha gerçekçi’ görüldüğü belirtilmiştir. Modern takım sporlarında bu temsiliyet özellikle önemlidir. Taraftarlar, herhangi bir maddi ödülün çok uluslararası ortamda onur veya üstünlük için arayışındadırlar. Bu, modern sporların çok erken ortaya çıkan bir özelliği olmuştur ve George Orwell (1945), modern sporların hemen hemen tamamının rekabete dayalı olduğunu, mağlubiyet sonucu sadece sporcuların değil onların temsil ettiği çok daha büyük bir kesimin de utanç duyacağı hissini en vahşi içgüdüleri harekete geçirdiğini, modern spor uygulamasında her adımın milliyetçiliğin yükselişiyle bağlantılı olduğuna şüphe olmadığını belirtmiştir. Çünkü bir spor takımının performansı, temsil ettiği ülkeye yansır yani kötü bir performansın ulus açısından gerçek maliyetleri vardır.

Spor, milliyetçiliğin kendi gerçekliğini ulusa aktarmasının ana yollarından biri olmuştur. Dünyanın milletlerden oluştuğuna dair inanç, ulusal takımların mücadele ettiği uluslararası yarışmalarla sağlamlaştırılmıştır. Aslında ‘belirli bir sporun içeriği değil topluluk oluşturma işlevi önemlidir’ (MacClancy, 1996). Spor, ulus-devlet sistemine dayanan bir rekabeti içerdiğinden bu işleviyle 19. ve 20. yüzyıllarda ulusal duyguların mükemmel bir ifade aracı haline gelmiştir (Amara, 2012). Ulusal ve etnik kimliklerin müzakere edilip somutlaştırılabileceği şiddet içermeyen bir alan yaratan spor, milliyetçi ideolojinin yayılması

için fırsatlar sunmuştur. Milliyetçilik ve spor uygulamaları, ulus-devlet ayrımını aşma becerisine sahip olmuştur (Arnold, 2021).

Milliyetçilik ve kimlik araştırmacıları arasında popüler kültürün önemli bir ögesi olan sporun kuramsal ulus kavramına katkıda bulunduğu (Anderson, 1991; Barrer, 2007), sporun yerel, ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde ortak kimlikleri üretmede sosyal, kültürel ve siyasi açıdan önemi sık sık vurgulanmıştır. Kimliklerin üretimi; uluslararası spor gösterileri, ulusal olarak spor medyası, çeşitli fanatik ve izleyici davranışlarıyla daha da etkinleşmiştir. Sporcu, ulusun fiziksel simgesi veya somut göstergesi olarak nitelendirilmiştir (Fox, 2006). Sporu insanlara bir farklılık duygusu ve kendilerini ve başkalarını sınıflandırma yolu sağlayan bir kimlik aracı olarak tanımlayan MacClancy (1996), sporun toplumun ayrılmaz bir parçası olduğunu ve toplumu yansıtmının bir aracı olarak kullanılabileceğini savunmuştur (MacClancy, 1996).

Tarihsel olarak Batı Avrupa milliyetçiliği modern devletin yaratılmasıyla ortaya çıkmış, vatandaşların kendi uluslarıyla siyasi ve bölgesel olarak uyum içinde olmalarını sağlamıştır. Öte yandan Doğu Avrupa ve Asya milliyetçiliği, etnisiteye bağlı olmadan sınırlar sorunuyla başlamış, ülkeyi birleştirmek yerine siyasi gerilimler yaratmıştır. Dolayısıyla, Batı'da milliyetçilik siyasi bir tabana yayılıp vatandaşlık bilincini oluştururken Doğu'da kültürel olarak gelişmiş ve insanlar vatandaş değil halk olarak görülmüştür (McCrone, 1998). Yüzyıllardır var olan vatanseverlik ve vatan sevgisi zamanla ulusla özdeş hale gelmiştir (Snyder, 1990).

Çeşitli uluslarda spor ve milliyetçilik ilişkisi

Modern Olimpiyatlar'ın aksine, Antik Olimpiyatlar tamamen ulusal olarak gerçekleşmiş, sadece Yunan doğumlu olanların ve vatandaşların katılımı kabul edilmiştir. Bunların dışında kalanlar oyunları kıskançlıkla koruyan olimpiyat yetkilileri tarafından katı bir şekilde dışlanmıştır. Yunanistan MÖ 146'da Romalılar tarafından fethedildikten sonra zafer kazananlar arasında Yunan olmayan birkaç kişinin adı geçse de bu, oyunları dünyanın geri kalanına açmak Olimpiya'dan kaynaklı bir idealizmden ziyade dış siyasi baskılar nedeniyle olmuştur (Crowther, 1999). Gerçekten çok kapalı bir toplum olan Antik Yunanlar, barbar olarak nitelendirdikleri yabancılara karşı hep şüpheli olmuş ve küçümseyici şekilde yaklaşmıştır. Yunanlar yabancı uluslarla rekabet etmeye hiç ilgi duymadıkları için rekabetleri diğer uluslarla değil, Yunanistan içindeki diğer kent devletleriyle olmuştur ki bu bir tür dahili

milliyetçiliktir. Yunan kent devletleri Maraton'da Perslere karşı olduğu gibi yabancı işgalcilere karşı savaşmak için bile nadiren birleşmiştir (Crowther, 1999).

Yunanistan'ın önce Makedonya ve ardından Roma İmparatorluğu tarafından işgali, Yunan kent devletleri arasındaki rekabeti azaltmış ve oyunlar popülerliğini yitirmiştir (Young, 2005). Oyunların MS 393 yılında Roma İmparatoru I. Theodosius tarafından yasaklanmasının ana nedeni, oyunları bedeni ruhun nihai kurtuluşunun önünde büyük bir engel olarak gören ve pagan bir geleneğe sahip oyunlara karşı olumsuz siyaset güden erken dönem Hıristiyan inancı ve din adamlarının baskısı olmuştur (Connelly, 2007).

Orta Çağ kilise sisteminin sona ermesi, ulusal kilise ve orduların teşekkülü, orta sınıfın doğuşu, yabancı düşmanlığı, kapitalizm akımı ve tüm insanlara ana dilin dayatılması gibi nedenlere dayalı olarak 19 ve 20. yüzyıllarda ortaya çıkan milliyetçilik görüşü hızla yayılmıştır. Orta sınıf, ulusun kraliyete değil bizzat kendilerine (halka) ait olduğunu ileri sürmeye ve kendilerini de ulusa ait görmeye başlamıştır. Bunun yanında Fransız Devrimi ve Napolyon'un seferleri, Avrupa'da yeşeren ulus bilinci ve milliyetçiliğin yayılma sürecine katkı sağlamıştır (Snyder, 1990: s.242). Ulusal itibarı ve görkemi temsil eden ulusal bayrak ve marşlar; dil, yiyecek ve içecek, giyim, bayramlar, askeri kahramanlar, renkler gibi ulusal semboller oluşturulmuştur (Halliday, 2001). Daha sonraki yıllarda modernleşme etkisiyle spor modernite söyleminin merkezi bir bileşeni ve uygar dünyanın bir amblemi haline gelmiştir.

Birleşik Krallık, modern sporun doğduğu, ardından tüm dünyaya ihraç edildiği yerken İngiltere sporu izleyen ve spora katılan insanların sayısı, sporun popüleritesi söz konusu olduğunda dünyanın en önde gelen ülkelerinden biridir. Birleşik Krallık, İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda olmak üzere dört ulustan oluşan bir devlet olmasına rağmen Büyük Britanya; İngiltere, İskoçya ve Galler'i ifade ederken Kuzey İrlanda'yı içine almamıştır. Politik, ekonomik, ırksal ve dini sorunlar nedeniyle bunların her birinde kendine özel bir milliyetçilik anlayışı egemen olmuştur (Maguire & Tuck, 1998). Birleşik Krallık'taki takımları karşı karşıya getiren uluslararası futbol müsabakaları milliyetçi duyguların harmanlanmasıyla sıradan spor mücadelesinin ötesinde bir anlama sahip olur. Özellikle İskoçya veya Galler ile İngiltere arasında oynanan müsabakalarda bu açıkça görülür. Kuzey İrlanda'da özellikle 1969'dan 1990'lara kadar Katolikler ve Protestanlar arasında yaşanan sıkıntılar, siyasi milliyetçilikle bağlantılı olan spor milliyetçiliğini de içermiştir (Cronin, 1999). İngiliz devlet okullarında gençler arasında doğru eğilimleri aşılamanın bir yolu olarak tasarlanan organize spor, koloniler boyunca yayılırken İngiliz ideolojisinin kitlesel ve popüler

bir düzeyde genişlemesi spor, siyaset ve milliyetçilik ilişkisine en güzel örnektir. İngilizler savanlara, yağmur ormanlarına ve dalgalara hükmetmeyi oyun etiğine bağlı kalınmasıyla mümkün görmüş, özellikle takım sporlarının aşırı fiziksel koşulları ve psikolojik zorlukları aşmak için gereken türden bir karakter yarattığı inancına sadık kalmış, Batı'nın kendi medeniliğini 'daha aşağı insan ırklarına' aktarabileceğine inanmış (Guttman, 2003) böylece fiziksel hakimiyet, siyasi hakimiyeti inşa etmiş ve meşrulaştırmıştır.

Milliyetçilik akımının etkisiyle imparatorluklardan ayrılarak oluşan ulus-devletler eski sömürge efendilerinden miras kalan sporları yapmaya devam etmeyi yeni ulusal gelenekler icat etmekten çok daha kolay bulmuştur (Symanski & Zimbalist, 2005). Amerika'da ortaya çıkan yeni uluslar açısından eski sömürgeci efendilerine karşı sporda karşı elde edilen zaferlerin önemi artmıştır. Örneğin Brezilya'da Rio de Janeiro'nun stadyumları, Brezilya ulusal kimliğinin pekişmesinde çok etkili olmuştur (Gaffney, 2008). İspanya örneğinde Katalonyalılar hem yerel hem de ulusal kimliklerini Franco'nun baskıcı rejimden korumak için Barcelona futbol takımı aracılığıyla güçlü bir siyaset yapmış, futbol böylece bir direniş yolu sağlamış; bir kimliğin korunması, ifadesi ve sosyal inşası için bir araç olmuştur (Shobe, 2008). Uygur uluslar kulübüne giriş bileti almanın bir yolu da spor yapmak ve sporda başarılı olmaktan geçmeye başlamıştır.

Tarihsel olarak spordaki beceri ve başarı, Sovyetler Birliği ve dolayısıyla onun iç meşruiyeti için güçlü bir uluslararası tanınma kaynağı olmuştur (Riordan, 1991). Sovyetler Birliği'nde spor merkezi ve amaçlı doğası nedeniyle Batı spor modelinden farklılaşmıştır. Spor, kulüpler değil komünist rejim tarafından organize edilmiştir. Sovyetler Birliği'nin en popüler sporu futbol olmuştur. 1945 yılında polislerin takımı olan Dinamo Moskova İngiltere'ye gitmiş ve burada İngiliz takımlarına karşı başarılı müsabakalar yapmıştır. Bu performans, 'Dinamo gibi bir takımın ancak çok özel bir toplumda ortaya çıkabileceği' fikrini geliştirmek için büyük propaganda fırsatları sunmuştur (Edelman, 1993). Böylece 1945'ten sonra spor, komünist ve kapitalist güçler arasında uluslararası bir rekabet alanına dönüşmüş (Riordan, 1978), Sovyet rejimi, planlı-kolektif toplumun Batı üzerindeki üstünlüğünü göstermek için sporu kullanmaya başlamıştır. Bu gelişmeler sadece futbol ile sınırlı kalmamış hızla diğer spor dallarına da yayılmıştır. Komünist Parti Merkez Komitesi 'Sovyet sporcuların yakın gelecekte büyük spor dallarında dünyada üstünlüğü ele geçirmesi' kararını açıklamıştır (Riordan, 1977). Sovyet bloğu için spor yoluyla kapitalist Batı'dan ayrılma ve onlara karşı zafer kazanma fikri, Sovyet spor anlayışının temelini oluşturmaya devam etmiştir (Washburn, 1956). Spor politikası Sovyetler Birliği'nde ayrıca ulus inşasını ve kaynaşmasını, savunmayı,

sağlık ve hijyeni, kadınların özgürleşmesi gibi sosyal politikaları ve uluslararası tanınma veya prestiji sağlamanın etkin bir yolu olarak da kullanılmıştır (Riordan, 1991). Yakın dönemde Rusya'nın Soçi Kış Olimpiyatları'na başarılı bir şekilde ev sahipliği yapmasının yarattığı iyi niyet havasından hızla vazgeçmesi (Kırım'ın işgali ve ilhakı daha kapanış törenlerinden önce başlamıştır), oyunların birincil amacının spora ev sahipliği yapmak olmadığını göstermiştir. Orttung ve Zhemukhov (2017) hem Soçi hem de Kırım örneklerine atıfta bulunarak modern Rus milliyetçiliği açısından sporun daha araçsal bir rol oynadığını, spor politikasının Rus devletinin milliyetçiliği teşvik etme stratejisinin merkezi bir parçası olduğunu ve bunu yaparken bir model olarak Sovyet mirasını bilinçli olarak yansıttığını belirtmiştir. Rus devletinin sporu ulus inşasının önemli bir aracı olarak kabul etmesinin çok geçerli nedenleri vardır. Soğuk Savaş sonrasında ulusal bir ideoloji ve kimlik arayan nispeten genç, Sovyet sonrası devrimlere ve hatta Rusya'daki protestolara ilham veren “Batılı değerlerin” saldırısı altında olduğuna açıkça inanan bir ülkedir. Almanya gibi Rusya da gerçekten bölünmez bir geçmişe sahip değildir. Sovyet mirasının pek çok parçası, Rus toplumunun belirli kesimlerine derinden yabancılaşmaktadır ve bu nedenle kimseyi rahatsız etmeyen sportif büyüklük, değerli bir niteliktir. Rusya'nın kendine özgü etnik mozaiği, tek etnikli milliyetçiliği geçerli bir seçenek olmaktan uzaklaştırmıştır (Kolsto & Blakkisrud, 2016). Bu nedenle rejim, ulusal ideolojinin bir parçası olarak milliyetçiliği vurgulamanın bir yolu olarak sporu kullanıp popüler kültürü teşvik etmiştir. Rusya'nın uluslararası sporu kucaklaması milliyetçiliği ve vatanseverliği telkin etmenin bir yolu olarak sporu kullanmak için daha geniş bir stratejinin bir bileşeni olmuştur. Daha önce Sovyetler Birliğinin bir parçası olan ülkeler de Sovyet sömürgesinden kurtulduktan sonra ulusal kimliklerini beslemek ve desteklemek için sporu kullanmıştır. Ulusal spor takımlarının ve sporcularının profilini yükseltmenin vatandaşlar arasında ulusal kimliği sağlamlaştıracakını, pek çok ekonomik ve siyasi fayda sağlayacağını kabul eden gelişmekte olan ülkeler de spora benzer bir yaklaşım sergilemiştir (Topic & Coakley, 2010).

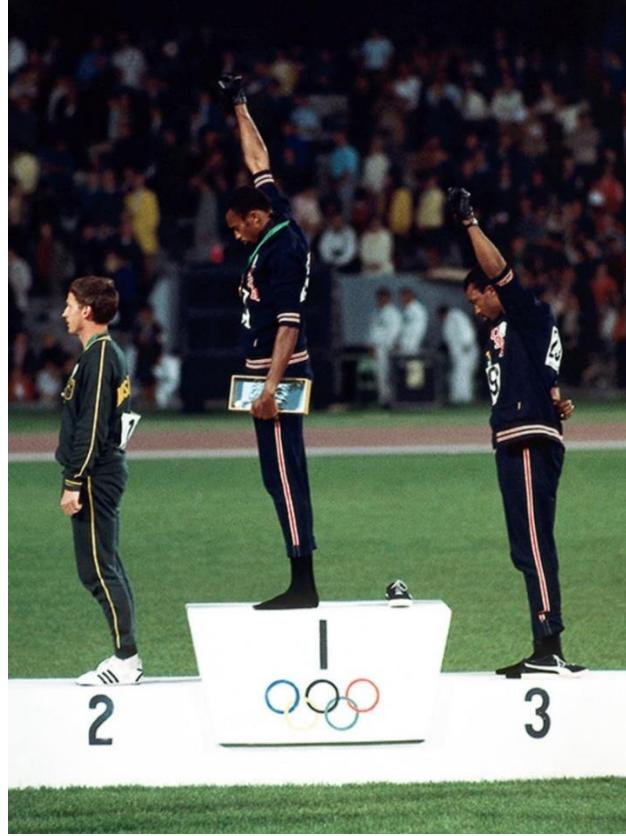
1920'lerde Çin, yeni bir spor eğitimi programı oluşturarak Batı'yı kendi oyunlarında yenmenin yanı sıra onlara boyun eğmemeye çalışmıştır (Broudehoux, 2012). Komünist Mao Zedung yönetiminin 1949'da Çin'de iktidara gelmesi sonrasında hükümet, sporu sosyalist hedefleri ilerletmek, olimpiyat zaferi için seçkin sporcular yetiştirmek ve uluslararası bir proje olarak kullanmıştır (Haugen, 2016). Özellikle 1976'ya kadar spor tüm vatandaşların katılması gereken militarize ve sosyalist bir hareket olarak görülmüş, Siyasi erk fiziksel aktiviteye toplu katılımın kültürün önemli bir parçası olduğunu, güçlü ve sağlıklı bir işçi sınıfı için gerekli

olduğunu dayatmıştır. Gelişmekte olan bir orta sınıf yaratan başarılı ekonomik reformlar sayesinde birçok Çinli, sporu sağlık ve serbest zaman etkinliği olarak görmeye başlamıştır. Spor ve halk arasındaki bu yeni etkileşim sayesinde spor hem siyasi hem de kültürel bir amaç olarak hizmet etmiştir (Haugen, 2016). Mao, beden eğitiminin hem zihin hem de beden olarak iyi disipline edilmiş yurttaşlar sınıfı oluşturmaya yönelik siyasi amaca hizmet etmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bu nedenle Mao'nun beden eğitimi programı, işyerlerinde ve eğitim kurumlarında her sabah ve öğleden sonra askerler ve parti yetkilileri dahil hemen hemen herkes tarafından uygulanan fiziksel egzersizleri içermiştir (Knuttgen ve ark., 1990). Mao döneminin seçkin bir spor sistemi, ülkedeki kültürel ve siyasi kimliğe de etki etmiş, sosyalist ideoloji Çin'in günlük rutinlerine dahil olmaya başlamıştır. 1952 Helsinki Olimpiyatları'nda Sovyet sporcularının başarısı Çin'in siyasi liderlerine ve Komünist Partiye, sosyalist bir ülkenin uluslararası sahnede Batılı demokratik ülkelerin üstesinden gelinebileceğinin bir örneğini sunmuştur. Kısa bir süre sonra Çinlilerin siyasi gücünü, ideolojilerini ve diplomatik gerekliliklerini uluslararası sahneye yansıtmaya dayalı merkezi bir spor sistemi geliştirmeyi Sovyet modelinden öğrenmesi önerilmiştir. Bunun peşine elit sporcuların yetiştirilmesi için devlete bağlı güçlü bir merkezi ve hiyerarşik yapı oluşturulmuştur (Knuttgen ve ark., 1990). Amerika Birleşik Devletleri (ABD) masa tenisi takımı 1971'de Çin'e davet edilmiştir. Böylece Komünist Parti'nin 1949'da kontrolü ele geçirmesinden bu yana ilk kez bir ABD delegasyonu Çin'e ayak basmıştır. Daha sonra 'Ping-Pong Diplomasisi' olarak adlandırılan bu olay, ABD Başkanı Richard Nixon'ın 1972'de Çin'e yaptığı tarihi ziyaretin önünü açmıştır. Mao'nun 1976'daki ölümünün ardından yönetime gelen Deng Xiaoping, Çin'e çok daha fazla yabancıya erişimine yönelik bir siyasete öncülük etmiştir. Deng, ulusu çağdaşlaştırmak ve uluslararası ticareti artırmak için spor sektörünü kullanacak ekonomik reformları başlatmış, bunları uygularken hükümetin spor üzerindeki kontrolünü artırmış ve sporu uluslararası sahnede ulusal canlılığı ve olumlu bir imajı yansıtmak için kullanmıştır (Brownell, 1995). Çin'in ekonomik reformları ulusu yeniden şekillendirmeye devam ederken birçok Çinli Olimpiyat ateşiyle yanıp tutuşmuştur. 1984 Los Angeles Olimpiyatları gerek elde edilen büyük başarının Çin toplumunda yarattığı milliyetçi gurur ve vatanseverlik gerekse önemli bir gelir kaynağı olduğunun farkına varılması açısından çok önemlidir. Çin'in devlet spor sistemini kapitalizmle aşılama ve olimpiyatlara ev sahipliği yapma düşüncesi böylece ciddi olarak düşünülmeye başlanmıştır. Bu düşünce dar anlamda ekonomik bir reformun ötesine geçmiş ve Çin'in yükselişine eşlik eden daha geniş kültürel ve sosyal değişimlere neden olmuştur ki Çin, Los Angeles oyunlarından sonraki yirmi

beş yılda dünyanın en büyük ikinci ekonomisi haline gelmiştir (Brownell, 2015). Dünya ekonomisi gelişmeye ve maddi yaşam standartları yükselmeye devam ettikçe, spor tüketimi kültürel ihtiyaçların karşılanmasında önemli bir tüketim unsuru haline gelmiştir. Spor endüstrisi devletten, toplumdan ve kamuoyundan giderek daha fazla ilgi görmüş ve 21. yüzyılın “günderimi endüstrisi” olarak adlandırılmıştır (Zhang, 2015).

Almanya’da cimmastik kulübü hareketini başlatan ve Alman cimmastiğın babası olarak kabul edilen Friedrich Ludwig Jahn (1778-1852), beden eğitiminin ulusal sağlık ve gücün temel taşı olduğuna, karakter ve ulusal kimliği güçlendirmek için hayati önem taşıdığına inanan ateşli bir vatanseverdi. Jahn sporu ‘vatansever, hiyerarşik ve otoriter devlet eliyle ulusal birliği örgütleyen bir eğitim aracı’ olarak görmüştür (Britannica, 2022). 1930’larda başlayan ari ırk ideolojisi Nazi döneminde Alman milliyetçiliğinin yoğun ırkçılık ile şekillenmesini beraberinde getirmiş, Alman ulusu ırk ve genetik üzerinden belirlenmeye çalışılmış ve özellikle Yahudiler dışlanmıştır. Bu ideoloji Alman sporunda da kendini göstermiş, 1933 yılında büyük bir değişime uğrayan Almanya’da aşırı milliyetçi çizgideki Nazi Partisi, sporu da içine alacak şekilde Alman yaşamının her alanını kontrol altına almıştır (Hutchinson & Smith 1994). Alman Takımı 1936 Olimpiyatları’nda tamamen safkan Alman sporculardan oluşturulurken sadece Helen Mayer adlı kısmen Yahudi bir kadın eskrimci bu takımda yer bulmuş, gümüş madalya kazanmış, madalya töreninde seyircileri Hitler’e özgü şekilde selamlamıştır (Carpenter, 2016). Aynı oyunlarda Alman sporcu Luz Long’u da uzun atlamada mağlup ederek toplamda dört altın madalya kazanan Afro-Amerikan sporcu Jesse Owens, Hitler’in ideolojisine gönülden bağlı Alman seyircileri kendine hayran bırakırken şaşkınlık içindeki Hitler’in ‘üstün Alman ırkı’ siyasetinin gerçekçi olmadığını da kanıtlamıştır (Bajek, 2012).

Meksika 1968 Olimpiyatları’nda Tommie Smith ve John Carlos’un ‘Siyah Güç’ selamının (Resim 1) gölgesinde kalmış olsa da Sovyet Rusya’nın komünist yönetimi altındaki Çekoslovakya’dan Vera Caslavka, iki kez çıktığı şeref kürsüsünde yüzünü Rus bayrağının aksi yönüne çevirerek küçük bir V (zafer) işareti yapmıştır ki bu Smith ve Carlos’un diskalifiye edildiğini görmesine rağmen yapılan bilinçli bir protestodur (Numerato, 2010). Akabinde Çekoslovak buz hokeyi takımının 1969 Stockholm Dünya Şampiyonası’nda karşılaştığı Sovyetler Birliği’ni her iki müsabakada mağlup etmesi, zaferin ardından gelen kutlamaların ciddi siyasi eylemlere dönüşmesi, 1968 Ağustos’unda işgal ettiği Çekoslovakya üzerindeki etkisini ve hakimiyetini genişletmeye çalışan Sovyetler Birliği’ne, sporun siyasi gücü ile başkaldırıya zemin hazırlamıştır (Numerato, 2010).

Resim 1. Meksika 1968 Olimpiyatları'nda 200m. yarışında altın madalya kazanan Tommie Smith ve bronz madalya kazanan John Carlos, ayaklarında siyah çorap ve tek ellerinde siyah eldiven ile madalya törenine katılıp yumruklarını havaya kaldırarak ırkçılığı protesto ederken. Sporcular diskalifiye edilmiştir (New York Times, 2023).

Erken Dönem Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi ortamını askeri bürokratik sınıf şekillendirirken 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başındaki entelektüel ve siyasi öncüler fikir dünyalarını Avrupa'da oluşturmuş bu nedenle modernite genel olarak Batı ile özdeşleştirilmiştir (Osborne, 1995). Avrupa ile olan etkileşimler, erken Cumhuriyet Türkiye'sinin ulus oluşturma sürecinde bütünleyici bir rol oynamıştır. Bu etkileşimler Türkiye'yi bir taraftan modern ulus-devletlerle aynı yerde konuşlandırmaya diğer taraftan yeni oluşan ulusal kimliği pekiştirmeye hizmet etmiştir. Spor, rekabetçi ve giderek uluslararası hale gelen yapısı nedeniyle bu siyasette kilit rol oynamıştır. Türkiye yeni kurulan Cumhuriyet'in imajını yaymak ve ulusal gururu artırmak için uluslararası spor bağlantılarını kullanmıştır (Yavuz, 2021). Böylece, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında olimpiyatlara katılım başlı başına siyasi bir kararın sonucu olmuş ancak ulus inşası sürecinin yönünü belirleyen kültürel bir ikinci planla birlikte hayata geçirilmiştir.

1910 ile 1945 yılları arasındaki Japon sömürge döneminde Kore sporunda radikal değişiklikler meydana gelmiştir. Japon yönetimi, Kore halkını asimile ederek beden eğitimi yoluyla güçlü ikinci sınıf vatandaşlar yaratmayı amaçlayan bir siyaset yürütmüştür. Özellikle

1937-1945 yılları arasında Kore sporu yoğun bir şekilde Japonlar tarafından kontrol edilmiştir. Bu dönemde Japonya yalnızca askeri hedeflerine odaklanmış, Kore toplumuna ve Kore sporuna kendi ordularına destek yaratmanın ve Kore spor organizasyonlarının çoğunu Japon organizasyonlarıyla birleştirmenin bir yolu olarak yaklaşmıştır (Ok, 2005). Bununla birlikte Kore sporunun gelişiminin Batılı Hıristiyan kurumlarla ilişkili olarak gerçekleşmesi paradoksaldir. Emperyalizmin Kore sporunu modernleşmeye zorladığı, ardından güçlü bir milliyetçilik hissiyle Japon sömürge dönemine geçildiği düşünülmektedir (Mangan & Ha, 2001). Kore sporunun Japonlar tarafından emperyalist amaçlı kullanımına rağmen futbol stadyumları gibi spor alanları Koreli milliyetçiler için sembolik anlamlarını korumuş ve Japonya'dan bağımsız olmanın sembolleri olarak kullanılabilir ulusal gururun temsil alanları olarak görülmüştür (Lee ve ark., 2007). Spor bu işleviyle Kore bağımsızlık hareketinde açıkça önemli bir rol oynamış, *Young Men's Christian Association* gibi milliyetçi güdülenmeler Kore modern sporunun bazı yönlerden gelişmesine yardımcı olmuş, bağımsızlık amacıyla Kore milliyetçiliğini seferber etmeye çalışan insanları desteklemiştir (Ha & Mangan, 1994). Kore modern sporunun Batı emperyalizminden önemli ölçüde etkilendiği bununla birlikte 'Doğu emperyalizmi' olarak tanımlanan Japon sömürgeciliğinin de önemli bir role sahip olduğu ileri sürülmüştür (Ok, 2005). Spor, insanların ulusal gururlarını ve güçlü bağımsızlık isteklerini korumalarına yardımcı olan, dolaylı bir direniş yolu olarak görülmüştür. Japonya ile Kore arasındaki bir futbol müsabakasında Kore antrenörünün oyuncusuna 'Sadece futbol oynamıyorsun, Kore halkının bağımsızlığı için savaşıyorsunuz' şeklinde seslenmesi sporun milliyetçilik işlevine işaret eden bir anekdot olarak akıllarda yer etmiştir (Podoler, 2008).

Sporun konumuza mevzu işlevleri günümüzde de devam etmektedir. Spor ulusların küreselleşen dünyanın karmaşıklığını siyaseten müzakere etmelerinin birincil yollarındandır (Bairner, 2001). Öte yandan spor, ulusların varlığını sürdürebileceği ve gelişebileceği bir alan olabilir. King (2006), küreselleşmenin batık ulusal kimlikleri canlandırmaya çalışırken faydalandığı en önemli araçlardan birinin spor uygulamaları olduğunu ileri sürmüştür. Örneğin İngiliz-Britanyalı ayrımı, futbol sahasında sürekli olarak işlenmiş, İngiliz ve Britanya futbolu hiçbir zaman bir tutulmamıştır (Robinson, 2009). Kimlik üzerine bu tür çekişmelerin çözülebileceği tek yer olmasa da spor gerçek popüleritesi nedeniyle özellikle etkinleşmiş, spor rekabeti toplulukların kendilerini ifade etmelerinin birincil yolu olmuş ve ulus spor alanında daha 'gerçek' hale gelerek somutlaşmıştır. Hatta belirli sporlar bazı ulusların simgesi haline gelmiştir (Maguire & Tuck, 1998). Kriket İngiliz, rugby Galli ve Güney Afrikalı, futbol

Brezilya olmanın ne anlama geldiğinin temel taşı olarak görülmüştür (Keech, 2004). Buz hokeyi, Kanada ve Çekoslovakya'ya daha güçlü komşuları olan Amerika Birleşik Devletleri'ne (ABD) ve Sovyetler Birliği'ne karşı rekabet etmeleri için ortam sunmuştur (Soares, 2014). Buz hokeyi aynı zamanda benzersiz Kanadalılığı kutlamanın bir yolu olarak kabul edilmiştir (Scherer ve ark., 2007). Son derece popüler olmasına rağmen Amerikan futbolu, kültürel olarak ABD'ye en yakın Avrupa ülkeleri de dahil olmak üzere dünyanın büyük bir bölümünde neredeyse hiç oynanmamış ve bu nedenle hem ulusalcılığın hem de Amerikan istisnacılığının bir sembolü haline gelmiştir (Collins, 2013).

SONUÇ

Spor; ulusal kimlik duygusunun paylaşılmasına olanak sağlarken bir takımın veya bireysel sporcunun performansını izlemeye ulusal bir anlam katar. İster milliyetçilik ister yurtseverlik, isterse ulusal kimlik gelişimi ve ifadesi olsun ulusal yönü sporun önemli bir parçasıdır. Ulusu oluşturan kalabalıkların kimliği yani ulusal kimlik, sporcu ve sporda tezahür eder. Spor, milliyet ve milliyetçilik arasındaki ilişkinin temelini yoğun özdeşleşme duygusu oluşturur. Sporun siyasi bir güce sahip olduğunun ve/veya siyasetin sporu bir araç olarak kullanma olanağının farkına varılması neticesinde farklı ülkeler aynı silahı (spor) kullanarak birbirlerine üstünlük kurmaya çalışırken sporun kaynaştırıcı işlevini harekete geçirerek kendi ulusal kimliklerini sağlamlaştırma ve milliyetçi bir toplum yaratma çabasına girişmiştir. Uluslararası spor etkinlikleri, ulusal sembolleri öne çıkarmak, sporcuları ve takımları ulus devletlerin temsilcileri olarak sunmak için kullanılmıştır. Başarılı sporcular ulusla özdeşleşmelerini ifade etmek için ulusal bayrakları kullanırken seyirciler için spor başarıları, ulusal bağlılık ve gururu ilan etmenin yolu olmuştur. Antik Yunan'dan günümüze gelen tarihsel süreçte benzer etnik yapının hâkim olduğu veya Sovyet Rusya gibi farklı etnik yapılardan oluşan toplumlarda rakip veya çatışan kimlikleri sporla kaynaştırarak toplumsal bütünleşme, ulus inşası ve yurtsever vatandaş bilincin oluşturulmaya gayret edilmiştir. Modern sporu milliyetçilik ile ilişkilendirme çabaları öncelikle kimliklerin çekişmeli ve rekabet halinde olduğu, spor faaliyetlerinin kurumsallaşmaya başladığı, endüstriyel genişleme çağında sporu da kullanarak bölgesel ve küresel güç olmak için sert bir rekabete giren, nispeten kadim ve iyi bilinen tarihleri olan Britanya Adaları'nda ve köklü Avrupa ülkelerinde dikkati çekmiştir. Benzer olayların Doğu ve Güney Amerika toplumların da görülmesi sporun milliyetçiliğin gelişiminde kullanılmasının küresel bir gerçek olduğunu ortaya koymuştur. Ancak spor zaman zaman kültürel şovenizmi ortaya çıkarmış, bazı ulus devletlerde mezhep, etnik köken ve dini inanç farklılıklarından etkilenerken köklü bölünmeleri yoğunlaştırmıştır.

Genel olarak ifade edildiğinde sporcular, takımlar ve sporlar, ulusal alışkanlık, davranış kod ve kalıpları, ulusal statü ve gurur, vatanseverlik, mezhepçilik, ortak duygular, milliyetçilik, küresel sermayenin akışı, küresel ve ulusal güç ilişkileri ve global (küresel-yerel) sosyal dinamiklerle daima bir ilişki içinde olmuştur. Özetle spor, milliyetçiliğin baskın söylemlerini hem yansıtabilir hem de milliyetçiliği yeniden üretebilir. Daha öz bir ifadeyle spor ve milliyetçilik arasındaki ilişki tek taraflı değil karşılıklıdır. Sporun siyaseten milliyetçilik ideolojisine, ulusal sembolizme, toplumsal kohezyona, ulusa bağlılığa, uluslararası itibara, etnik veya vatandaşlık bilinç ve birlikteliğine önemli katkılar sağladığı ve ulus devlet inşasını kolaylaştırdığı diğer taraftan sayılan hususların da karşılık olarak sporu etkilediği ortak bir kanıdır. Bu makale, milliyetçilik ve spor arasındaki farklı çok sayıdaki ilişkiyi ilgili literatürün çok kapsamlı olmasından dolayı ele alamamıştır. Örneğin makalede kullanılan kaynaklar ve örneklemeler erkek sporunu ve onun milliyetçilikle ilişkisini yansıtır niteliktedir; ulusal veya uluslararası spor içinde önemli başarıları ortaya koyan, spor ve milliyetçilik ile ilişkisi kesinlikle tartışılması gereken kadın sporunu içeriğine almamıştır. Birçok ilave faktörün spor, siyaset arasındaki ilişkiyi etkileyebileceği, bazı mevcut kaynaklara ulaşamamış olabileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle daha kapsamlı veya farklı tasarımılanmış çalışmalara ihtiyaç vardır. Modern toplumun teknoloji, eğitim ve küreselleşme gibi birçok yolla değişime açık olması, spor ve milliyetçilik ilişkisinin yeni olaylar ve gelişmeler ışığında yeniden yorumlamasını gerektirebilir.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

The aim of this qualitative method and historical process model study, in which the knowledge obtained from secondary sources is reported in the historical context, is not to reach a theory, find the truth or make generalizations, but to explain the relationship between sports and nationalism in a more concrete way, based on the existing literature, through historical events. Sport is not a phenomenon that reflects or shows other historical processes; It is full of meaning in itself, it is a language that allows us to know the world, it is a system of meaning (Hill, 2003). Sport, which has been a part of human history since Ancient Greece, has turned into a global phenomenon especially from the 20th century. Sport is not simply a reflection of identity politics; it is also effective in the social construction of identities. It has also been suggested that global sports derive its energy and attraction from the production and emphasis of identity differences (Rowe, 2006). In this respect, sports and nationalism are one of the most emotional issues in the modern world and the bond between them is still very strong as in the past (Bairner, 2001).

METHOD

The historical process research model provides a much more complete understanding of historical events and developments on a particular subject. Of course, this subject can be examined by every researcher and different judgments can be made from the same documents according to experience or way of thinking. Since the results of the studies conducted with the qualitative method are always open to criticism, interpretations and judgments reached as a result of this study are open to discussion by other researchers or readers who have a different culture, belief, values and norms.

RESULTS

Fans seek honour or superiority in the international arena rather than any monetary reward. This has been a very early feature of modern sports. Almost all modern sports are competitive, losing embarrassment not only for the athletes but also for the much larger segment they represent. This result activates the wildest instincts. Therefore, every step in modern sports practice relates to the rise of nationalism (Orwell, 1945). Sport has been one of the main ways in which nationalism conveys its reality to the nation. The belief that the world is made up of nations is reinforced by international competitions in which national teams compete. In fact, ‘the community building function of a particular sport is important, not the content’ (MacClancy, 1996). Since sports includes a competition based on the nation-state system, with this function it has become an excellent means of expression of national feelings in the 19th and 20th centuries (Amara, 2012). Creating a non-violent space where national and ethnic identities can be negotiated and embodied, sport has provided opportunities for the spread of nationalist ideology. Nationalism and sports practices have had the ability to transcend the nation-state divide (Arnold, 2021).

CONCLUSION

The national aspect of sport is an important part and function of it. National identity is manifested in the athletes and sports. The basis of the relationship between sport, nationality and nationalism is the intense identification of the nation with athletes and sports. Due to its political power, sports have been both a way for countries to establish superiority over each other, and a means of consolidating national identity and creating a nationalist society. Since ancient Greece, it has been tried to create social integration, nation building and patriotic citizen awareness by fusing opposite identities with sports in societies of similar or different ethnic structures. This effort has also been seen in the fierce competition between deep-rooted nations that want to become a regional and global power, especially in the era of industrial expansion, where sports began to be institutionalized. Seeing similar situations in Eastern and South American societies has made it clear that sport is a global reality used in the development of nationalism. The nationalistic dimension of sports has intensified the deep-rooted divisions by being influenced from time to time by cultural chauvinism, sectarian, ethnic origin, and religious belief differences. Athletes, teams, and sports have always been in a relationship with national habits, behavioural codes and patterns, national status and pride, patriotism,

sectarianism, common feelings, nationalism, the flow of global capital, global and national power relations and glocal (global-local) social dynamics. In summary, sports can both reflect the dominant discourses of nationalism and reproduce nationalism, that is, the relationship between sports and nationalism is not one-sided but reciprocal and symbiotic. It is a common belief that sports contribute to the ideology of nationalism politically, national symbolism, social cohesion, loyalty to the nation, international reputation, ethnic or civic consciousness and unity, and facilitate the building of a nation-state, on the other hand, the mentioned issues affect sports in return. This article has not been able to address the multitude of different relationships between nationalism and sport due to the extensiveness of the relevant literature. It should be noted that many additional factors may affect the relationship between sports and politics, and some available resources may not have been reached. Therefore, more comprehensive, or differently designed studies are needed. The fact that modern society is open to change in many ways such as technology, education and globalization may require a reinterpretation of the relationship between sports and nationalism in the light of new events and developments.

KAYNAKLAR

- Allison, L. (ed.) (1993). *The changing politics of sport*. Manchester University Press.
- Amara, M. (2012). *Sport, politics, and society in the Arab world*. Palgrave Macmillan.
- Anderson, B. (1991). *Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism (2nd ed. revised)*. Verso.
- Arnold, R. (2021). Nationalism and sport: A review of the field. *Nationalities Papers*, 49(1), 2-11.
- Bairner, A. (2001). *Sport, nationalism, and globalization: European and North American perspectives*. State University of New York Press.
- Bajek, B. (2012, August 15). *The 20 most influential African-American athletes who changed sports forever*. <https://bleacherreport.com/articles/1081466-the-20-most-influential-african-american-athletes-who-changed-sports-forever/#slide7>
- Barrer, P. (2007). Satan is god: Re-imagining contemporary Slovak national identity through sport. *Sport in Society*, 10(2), 223-238.
- Brichford, M. (1999). *Encyclopaedia of world sport: from ancient times to the present*. Oxford University Press.
- Britannica, T. (2022, October 11). *Encyclopedia britannica*. <https://www.britannica.com/biography/Friedrich-Ludwig-Jahn>
- Broudehoux, A. M. (2012). *Olympic Games, mega-events, and civil societies: globalization, environment, resistance*. Palgrave Macmillan.
- Brownell, S. (1995). *Training the body for China, sports in the moral order of the People's Republic*. University of Chicago Press.
- Brownell, S. (2015). Why 1984 medalist Li Ning lit the flame at the Beijing 2008 Olympics: The contribution of the Los Angeles Olympics to China's market reforms. *The International Journal of the History of Sport* 32(1), 128-143.

- Carpenter, L. (2016, May 20). *Nazi Germany's Jewish champion: The mystery of Helene Mayer endures*. <https://www.theguardian.com/sport/2016/jul/28/helene-mayer-nazi-germanys-jewish-champion-fencer>
- Cha, V. D. (2013). Winning is not enough: sport and politics in East Asia and beyond. *The International Journal of the History of Sport*, 30(11), 1287-1298.
- Collins, T. (2013). Unexceptional exceptionalism: The origins of American football in a transnational context. *Journal of Global History*, 8, 209-230.
- Connelly, J. B. (2007). *Portrait of a priestess: Women and ritual in Ancient Greece*. Princeton University Press.
- Cronin, M. (1999). *Sport and nationalism in Ireland: Gaelic games, soccer and Irish identity since 1884*. Four Courts.
- Crowther, N. (1999). Sports, nationalism and peace in ancient Greece. *Peace Review*, 11(4), 585-589.
- Dunning, E. (1999). *Sport matters: Sociological studies of sport, violence and civilization*. Routledge.
- Doğan, E., Erail, S., Mayda, M. H., Yılmaz, C., Karaduman, E., Yılmaz, A. K., ... et al. (2021). Acute effects of reverse kinesio taping on anaerobic performance in healthy subjects: a pilot study. *Progress in Nutrition*, 2(1), 1-7
- Edelman, R. (1993). *Serious fun: A history of spectator sports in the USSR*. Oxford University Press.
- Fox, J. E. (2006). Consuming the nation: holidays, sports, and the production of collective belonging. *Ethnic and Racial Studies*, 29(2), 217-236.
- Gaffney, C. (2008). *Temples of the earthbound gods: stadiums in the cultural landscapes of Rio de Janeiro and Buenos Aires*. University of Texas Press.
- Gardiner, S., & Welch, R. (2001). *Race, Sport and British Society*. Routledge.
- Gibson, O., & Pattison, P. (2014, July 10). *Death toll among Qatar's 2022 World Cup workers revealed*. <http://www.theguardian.com/world/2014/dec/23/qatar-nepal-workers-world-cup-2022-death-toll-doha>
- Guttman, A. (2003). Sport, politics and the engaged historian. *Journal of Contemporary History*, 38(3), 363-375.
- Ha, N., & Mangan, J. A. (1994). A curious conjunction-sport, religion and nationalism: Christianity and the modern history of Korea. *International Journal of the History of Sport*, 11(3), 329-354.
- Halliday, F. (2001). Nationalism. In J. Baylis, & S. Smith (Eds.), *The globalization of world politics*. University Press.
- Haugen, M. (2016). The changing national and political role of Chinese sports, 1949-2016. *Education About ASIA*, 21(2), 49-53.
- Hill, J. (2006). *Sport, leisure and culture in twentieth century Britain*. Basingstoke.
- Hobsbawm, E. (2001). *Nations and nationalism since 1780: programme, myth, reality*. Cambridge University Press.
- Horne, J., Tomlinson, A., & Whannel, G. (1999). *Understanding sport: an introduction to the sociological and cultural analysis of sport*. E & FN Spon.
- Hutchinson, J., & Smith A. D. (1994). *Nationalism*. Oxford University Press.
- Ilann, S. M. (2008) Vamos, vamos acierteros: soccer and the Latino community in Richmond, California. *Soccer & Society*, 9(3), 416-427.

- Kaufman, P., & Wolff, E. A. (2010). Playing and protesting: sport as a vehicle for social change. *Journal of Sport and Social Issues*, 34(2), 154-175.
- Keech, M. (2004). *Sport and national identity in the post-war world*. Routledge.
- King, A. (2006). *The SAGE Handbook of Nations and Nationalism*. SAGE Publishing.
- Knuttgen, H. G., Ma, Q., & Zhongyuan W. (1990). *Sport in China*. Human Kinetics Publishers Inc.
- Kolsto, P., & Blakkisrud H. (eds). (2016). *The new Russian nationalism: imperialism, ethnicity, & autocracy*. Edinburgh University Press.
- Lee, N., Jackson, S. J., & Lee, K. (2007). South Korea's "glocal" hero: The Hiddink syndrome and the rearticulation of national citizenship and identity. *Sociology of Sport Journal*, 24(3), 283-301.
- MacClancy, J. (1996). *Sport, identity, and ethnicity*. Berg Publishers.
- Maguire, J., & Tuck, J. (1998). *Sporting nationalism: identity, ethnicity, immigration and assimilation*. Frank Cass.
- Maguire, J. A., Jarvie, G., Mansfield, L., & Bradley, J. (2002). *Sport worlds: a sociological perspective*. Human Kinetics Publishers.
- Mangan, J. A. (ed.) (1995). *Tribal identities: historical perspectives on nationalism, Europe and sport*. Frank Cass.
- Mangan, J. A., & Ha, N. (2001). Confucianism, imperialism, nationalism: modern sport, ideology and Korean culture. *European Sports History Review*, (3), 49- 76.
- McCrone, D. (1998). *The Sociology of Nationalism: Tomorrow's ancestors*. Routledge.
- McDevitt, P. F. (2008). *May the best man win: sport, masculinity, and nationalism in Great Britain and the Empire 1880-1935*. Palgrave Macmillan.
- Mcgrath, C. (2013, January 10). *The last word: It is ludicrous to say sport and politics should never mix they have no choice*. <http://www.independent.co.uk/sport/general/others/the-last-word-it-is-ludicrous-to-say-sport-and-politics-should-never-mix-they-have-no-choice-8581081.html>
- Mondal, S., & Bandyopadhyay, N. (2022). *Political intervention in sports*. Red shine,
- Numerato, D. (2010). Between small everyday practices and glorious symbolic acts: sport-based resistance against the communist regime in Czechoslovakia. *Sport in Society*, 13(1), 107-120.
- Ok, G. (2005). The political significance of sport: an Asian case study-sport, Japanese colonial policy and Korean national resistance, 1910-1945. *International Journal of the History of Sport*, 22(4), 649-670.
- Ortung, R., & Zhemukhov, S. N. (2017). *Putin's Olympics: The Sochi Games and the evolution of twenty-first century Russia*. Routledge.
- Orwell, G. (1945, November 4) *Tribune*. http://www.orwell.ru/library/articles/spirit/english/e_spirit
- Osborne, P. (1995). *The politics of time: modernity and avant-garde*. Verso.
- Podoler, G. (2008). Nation, state and football: The Korean case. *International Journal of History of Sport*, 25(1): 1-17.
- Riordan, J. (1991). *Sport, politics, and communism*. Manchester University Press.

- Riordan, J. (1977). *Sport in Soviet Society: Development of sport and physical education in Russia and the USSR*. Cambridge University Press.
- Riordan, J. (Ed.) (1978). The USSR. In *Sport Under Communism: the USSR, Czechoslovakia, the GDR, China, and Cuba* (13-54). Montreal: McGill-Queens University Press.
- Robinson, J. (2009). *Tackling the anxieties of the English: searching for the nation through football*. Routledge.
- Scherer, J., Duquette G., & Mason, D. (2007). *East plays West: sport and the cold war*. Routledge.
- Schutt, R. K. (2004). *Investigating the social world: The process and practice of research*. Sage Publication.
- Shobe, H. (2008). Place, identity and football: Catalonia, Catalanisme and football club Barcelona, 1899-1975. *National Identities*, 10(3), 329-343.
- Snyder, L. (1990). *Encyclopaedia of nationalism*. Paragon House
- Soares, J. (2014). *Diplomatic Games. Sport, Statecraft, and International Relations Since 1945*. University of Kentucky Press.
- Symanski, S., & Zimbalist, A. (2005). *National pastime: How Americans play baseball and the rest of the world plays soccer*. Brookings.
- Tomlinson, A. (2005). *Sport and leisure cultures*. University of Minnesota Press.
- Tomlinson, A., & Young, C. (2011). Towards a new history of European sport. *European Review*, 19(4), 487-507.
- Topic, M. D., & Coakley, J. (2010). Complicating the relationship between sport and national identity: The case of post-socialist Slovenia. *Sociology of Sport Journal*, 27(4), 371-389.
- Washburn, J. N. (1956). Sport as a Soviet tool. *Foreign Affairs*, 34(3), 490-500.
- Weed, M. (2017). Are sport mega-events an opiate for the middle classes? *Journal of Sport & Tourism*, 21(4), 243-244.
- Wenner, L. A. (1989). The Super Bowl pregame show: cultural fantasies and political subtext. Sage.
- Will, G. F. (1990). *Men at work: the craft of baseball*. Macmillan.
- Winch, J. (2010). Unlocking the cape code: Establishing British football in South Africa. *Sport in History*, 30(4), 501-522.
- Yamada, S. (2009). Traditions' and cultural production: Character training at the achimota school in colonial Ghana. *History of Education*, 38(1), 29-59.
- Yavuz, Y. (2021). Nation-building among five rings: nationalism and Olympics in early republican Turkey. [Master's thesis, Middle East Technical University].
- Young, C., Hilbrenner, A., & Tomlinson. (2011). European sport historiography: Challenges and opportunities. *Journal of Sport History* 38(2), 181-187.
- Young, D. (2005). Mens sana in sorpore sano? Body and mind in Ancient Greece. *The International Journal of the History of Sport*, 22(1), 22-41.
- Zhang, J. (2015). Reality and dilemma: The development of China's sports industry since the implementation of the reform and opening up policy. *International Journal of the History of Sport*, 32(8), 1085-1097.

KATKI ORANI CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR CONTRIBUTORS
Fikir ve Kavramsal Örgü <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Gülcan TEKİN
Tasarım <i>Design</i>	Yöntem ve araştırma desenini tasarlamak <i>To design the method and research design.</i>	Gülcan TEKİN
Literatür Tarama <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak <i>Review the literature required for the study</i>	Gülcan TEKİN
Veri Toplama ve İşleme <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlaştırmak <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Gülcan TEKİN
Tartışma ve Yorum <i>Discussion and Commentary</i>	Elde edilen bulguların değerlendirilmesi <i>Evaluation of the obtained finding</i>	Gülcan TEKİN
Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment		
Bu çalışmanın yazım sürecinde herhangi bir şekilde katkı ve/veya destek alınmamıştır. <i>No contribution and/or support was received during the writing process of this study.</i>		
Çatışma Beyanı/ Statement of Conflict		
Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur. <i>Researchers do not have any personal or financial conflicts of interest with other people and institutions related to the research.</i>		
Etik Kurul Beyanı/ Statement of Ethics Committee		
Bu araştırma nitel yöntemle (geleneksel derleme) yapıldığı için Etik Kurul gereksinimi bulunmamaktadır. <i>Since this research was conducted with a qualitative method (traditional review), there is no need for an Ethics Committee.</i>		

Bu eser [Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.